

FUNCIONS COGNITIVOLINGÜÍSTIQUES

El discurs interpretatiu: explicar i justificar

SABER-NE
MÉS

El discurs interpretatiu, tant oral com escrit, cerca la comprensió dels fenòmens o dels esdeveniments, aportant raons de les causes i les conseqüències. Ho fa partint d'explicacions i opinions pròpies, però sobretot relacionant-les, per mitjà de la inferència, amb un model preexistent i consensuat per la comunitat científica o per la societat.

Explicar i justificar són dues funcions cognitivolingüístiques estretament connectades: l'explicació identifica les relacions entre els fets o fenòmens i la justificació comprova si aquestes relacions corresponen a un model teòric més general. Per exemple: si parlem de les característiques del règim franquista i les relacionem amb el context històric en què va sorgir, estem fent una explicació; si contrastem aquesta explicació amb les característiques consensuades pels historiadors dels règims feixistes, estem elaborant una justificació.¹

Els gèneres interpretatius fan avançar el coneixement. Per exemple: a partir de l'historial mèdic d'un pacient (discurs informatiu), la interpretació estableix un diagnòstic; a partir d'un informe geològic, es poden determinar les causes d'una esllavissada...

Hi ha una sèrie de verbs d'acció que detallen les operacions cognitives implicades en aquest tipus de discurs: relacionar conceptes, comprendre, establir causes i conseqüències, interpretar, formular hipòtesis, establir conclusions... Cal entrenar els alumnes en aquestes destreses de pensament, fer-los entendre la utilitat d'aquest tipus de discurs i ajudar-los a elaborar-lo amb bases d'orientació, pautes que ajudin a estructurar-lo i llistes de connectors i iniciadors de frase.

També és important comunicar clarament l'encàrrec que fem i amb quins criteris l'avaluarem, que tenen a veure amb els aspectes següents:

¹ És important tenir en compte que, en el llenguatge conversacional, justificar té un sentit diferent, relacionat amb defensar (una idea, un acte comès per algú...). En aquest document ens referim a la justificació acadèmica.

	EXPLICAR	JUSTIFICAR
PERTINÈNCIA	Les raons i arguments estan expressats amb claredat, tenen coherència i fan referència a l'objecte de l'explicació.	
COMPLETESA	Hi ha un nombre suficient de raons argumentades per modificar el coneixement i per ser acceptades per la comunitat científica. En el discurs justificatiu, a més, les raons es fonamenten en el corpus de coneixement al qual es remet l'explicació i resisteixen les objeccions que s'hi puguin plantejar.	
SOFISTICACIÓ	La interpretació permet explicar tot allò que observem o tota la informació disponible. <i>Exemple: la nostra explicació diu que la neu de la carretera s'ha fos perquè ha fet sol. Ara bé, la descripció també diu que s'han mort les plantes de les vores, però això no és culpa del sol. Potser una altra explicació ("la neu s'ha fos perquè ha fet sol i perquè hi han tirat sal, que també ha caigut als vorals") és més sofisticada perquè permet explicar tot el que veiem i no només una part.</i>	
PRECISIÓ	Es fan servir amb precisió els termes científics i s'aplica un registre adequat. Es detalla amb quin grau les dades disponibles o proves observables s'ajusten amb el que es prediu de la interpretació. <i>Exemple: l'explicació diu que la neu es fondrà, però la velocitat de fusió és exactament la que prediu l'explicació que fem?</i>	
CONNEXIÓ AMB LES PROVES O DADES	La interpretació està fent servir totes les dades disponibles o proves observables (no n'hi ha cap que no quadri). És comprovable amb la informació que es té o amb comprovacions posteriors. <i>Exemple: si fem una entrevista en el marc d'una recerca, cal utilitzar totes les dades obtingudes encara que no es puguin tenir en compte per construir la justificació.</i>	
VOLUM DE CONEIXEMENTS	És l'adequat en relació amb el nivell en què es fa l'explicació o la justificació.	
ORGANITZACIÓ DEL TEXT	El text segueix el model explicatiu i presta atenció especial als connectors temporals i causals.	El text segueix el model justificatiu i articula els arguments per construir la justificació.

BIBLIOGRAFIA CONSULTADA

Us convidem a llegir aquests títols de referència per ampliar la informació:

- CANALS, Roser (2005). *L'argumentació en l'aprenentatge del coneixement social*. Tesis doctoral. Bellaterra: UAB.
- DOMÈNECH-CASAL, Jordi. (2022). *Mueve la lengua, que el cerebro te seguirá. 75 acciones lingüísticas para enseñar a pensar Ciencias*. Barcelona: Editorial Graó.
- JORBA, Jaume et al. (1998). *Parlar i escriure per aprendre. Ús de la llengua en situació d'ensenyament-aprenentatge des de les àrees curriculars*. Bellaterra: ICE de la UAB.